

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1301, ул. „Георг Вашингтон” № 17, ет.4-5, тел.факс 989 48 66

Изх.№..ТТ-01-13....

Дата: 21.06.2012г.

ДО
ПРОФ. ЛАЗАР ГРУЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

С Т А Н О В И Щ Е
на Инспектората към Висшия съдебен съвет

Относно: Въпросите, поставени за решаване от ВКС, ОСНК
относно приложението на чл.72 от НПК

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС,

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ КАСАЦИОННИ СЪДИИ,

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет приветства създадената възможност ВКС, ОСНК да се произнесе по законосъобразното решаване на всички въпроси, свързани с приложението на чл.72 НПК.

При извършените проверки на прокуратурите и съдилищата в страната по приложението на чл.72 НПК, Инспекторатът констатира съществени различия в практиката по приложението на чл.72 НПК.

Изразяваме признателност към ръководството на ВКС, че въз основа на сигнала, подаден от Инспектората е направено искане за произнасяне на ОСНК по въпросите, които се решават противоречиво от прокуратурите и съдилищата.

Поддържаеме изцяло позицията на Инспектората по приложението на закона, отразена в същия сигнал.

Позволяваме си на кратко да изразим отново становището си по поставените въпроси, както следва.

1. По предпоставките за допускане на обезпечението.

Тези предпоставки са дадени в чл. 391 ГПК. Необходимо е бъдещият иск (вземане) да е подкрепен с убедителни писмени

доказателства. Нито закона, нито процесуалната теория поставят други предварителни условия за допустимост на обезпечението. В тази връзка ще е налице тълкуване в разрез със закона, ако за допустимостта на искането за обезпечение се въведат определени процесуално-правни предпоставки, предвидени в НПК, като образувано досъдебно производство, привличане на дееца в качеството му на обвиняем, приключено разследване и др. Не може да има никакво колебание, че ако са налице горепосочените наказателно-процесуални положения, те обикновено позволяват изводи, че бъдещата наказателна и гражданска претенция са основателни във висока степен. Да се изисква обаче да са налице тези етапи от досъдебното производство за допустимост на обезпечението би било твърде стеснително тълкуване на чл. 391 ГПК чрез въвеждане на изисквания, които нормата не посочва или с други думи това би било допълване на закона.

Ето защо изискването за наличието на убедителни писмени доказателства по чл. 391 ал.1 т.1 ГПК ще бъде налице и когато са представени пред съда: протокол за първо действие по разследването по чл. 212, ал.2 НПК със закрепените резултати от него; медицинско удостоверение за констатираните увреждания, акт за трудова злополука; акт за настъпила смърт; акт за констатирано ПТП с посочените вреди; акт за констатирано митническо, данъчно или друго административно нарушение, изпратени по компетентност на съответната прокуратура.

Да се изисква преценка от съда на обосновката на обвинението, като предпоставка от категорията на убедителни писмени доказателства, е в противоречие с принципите на КРБ и НПК: само прокурорът е компетентен да повдигне обвинение за престъпление от общ характер, без НПК да предвижда последващ съдебен контрол на това действие по други поводи, освен при вземане на мярка за неотклонение. Освен това, както за бъдещия граждански иск не се изисква образувано гражданско дело, така и за бъдещите претенции по чл. 72 НК не се изисква образувано досъдебно производство. Достатъчно е в искането на прокурора да е посочено предстоящото наказателно производство по текстове от НК, по които се допуска глоба, конфискация или отнемане по чл. 53 от НК.

Ако прокурорът е поискал необосновано обезпечаване на държавно вземане като глоба, конфискация или отнемане на вещи по чл. 53 от НК, ще се реализира отговорността на държавата по чл. 403 ал.1 от ГПК, с отчитане евентуално на професионалния вредоносен принос и на прокурора.

Следва да се посочи още, че нито постановлението за образуване на досъдебно производство, нито това за привличането на дееца в качеството

му на обвиняем – като служебни процесуални документи, нямат качеството на убедителни писмени доказателства по смисъла на чл. 391 ал.1 т.1 ГПК. Посочените процесуални документи отразяват субективното становище на съответния досъдебен орган по образуването и движението на процеса, без да има пряко обвързващо и еднозначно отношение към материалното право на държавата да накаже престъпника. Това право на държавата не се доказва с процесуални документи, а само с първични обстоятелства и факти, които са материално-правното основание на наказателната отговорност, някои от тях, посочени по –горе.

2. По изискването за наличието на определено процесуално качество на дееца, като предпоставка за допускане на обезпечението.

Становището на Инспектората по този въпрос е изразено в предходното изложение и не се налага да бъде повторено.

Следва още веднъж да се подчертае, че разпоредбата на чл. 391, ал.1, т.1 ГПК не изисква нито определено процесуално качество на ответника по искането за обезпечение, нито образувано или определена фаза на гражданското или наказателното производство.

Вероятната основателност на бъдещия иск следва да се извежда само от естеството (характера) и правните последици на фактите, отразени в документите, които следва да съставляват убедителни писмени доказателства. На плоскостта на наказателното право тези факти следва да имат правопораждащо действие за упражняване правото на държавата да накаже извършителя и то за престъпления, по които е предвидено наказание глоба, конфискация или отнемане на оръдието (средство), предмета или придобитото от престъплението. Поради тази причина ще се отбележи още веднъж, че прокурорът е длъжен да даде в искането си до съда една предварителна (работна) квалификация на деянието, която да допуска приложението на конфискацията, глобата или отнемането.

Същевременно и в същата насока, прокурорите следва да повишат изискванията си за адекватност (относимост), основателност, прецизност и законосъобразност на искането си. Когато те не са изпълнили задълженията си, произтичащи от чл. 391, ал.1, т.1 ГПК направеното искане не следва да се уважава.

3. По отношение на вещи, иззети и приобщени като вещественни доказателства по наказателното дело е необходимо също да се направи мотивирано искане за обезпечение, когато са налице основанията за това.

Самото обвързване или дори физическо прикрепване на веществените доказателства към наказателното дело не ги изключва от

гражданския оборот. От своя страна, но на друго основание и то по инициатива на дееца (ответника по искането за обезпечение), същите вещи могат да бъдат предмет на друго обезпечение или предмет на разпоредителни сделки с трети лица.

Именно поради това се налага веществените доказателства да могат да послужат като обезпечение за бъдещо вземане на държавата, а това е възможно само по реда на чл. 389 – 403 ГПК.

4. Относно съразмерността на поисканото обезпечение и размера на вземанията, които се обезпечават.

Инспекторатът счита, че за това съответствие прокурорът и съда следва да следят служебно, с оглед недопускане причиняването на вреди, надхвърлящи интереса на държавата.

Изискването е не за абсолютно съответствие, което на този етап е невъзможно, а за едно относително съответствие, при което допуснатото обезпечение (като стойност, размер на имуществото) не трябва да надхвърля очевидно и несъмнено размера на бъдещото вземане.

При неспазване на това изискване може да бъде реализирана отговорност на държавата по чл. 403 ал.1 ГПК, тъй като ищец по това производство е прокурорът, а той действа винаги като представител на държавата.

5. Относно обжалваемостта на определението по допускане на обезпечението в първоинстанционното производство.

Нормативният ред е пълен и несъмнен.

Разпоредбата на чл. 72 ал.1 НПК препраща към разпоредбите на ГПК относно обезпечаване на бъдещо вземане (чл.389 – 403 ГПК).

Съгласно чл. 396 ал.1 ГПК, определението на съда по обезпечение на иска може да се обжалва с частна жалба от молителя и от ответника, в седмодневен срок за първия от получаване на определението, а за втория в същия срок, но от получаване на съобщението за наложената обезпечителна мярка.

Основанието за обжалване на определението за обезпечаване и за образуването на въззивното производство е чл. 72 ал.1 НПК, вр. с чл. 396 ГПК.

Моля да имате предвид и останалите бележки по същите въпроси, посочени в сигнала, които поддържа и понастоящем.

ГЛ. ИНСПЕКТОР

АНА КАРАИВАНОВА